

Javaslat

a kormány válságkezelési programja tervezetéről folytatott tárgyalásokhoz

A globális pénzügyi és gazdasági válság 2008 őszén elérte hazánkat is. Ennek terheit elsőként és érezhetően a munkavállalók fizetik meg. Az MSZOSZ-hez tartozó – elsősorban a feldolgozóiparban tevékenykedők – dolgozók 20-30 százalékos jövedelemcsökkenést vállaltak (munkaidő-, műszakszám csökkenés, leállások, állásidő stb.) a munkahelyek megőrzése érdekében. Mindeközben azt tapasztaljuk, hogy a válság rövid távú kezelését célzó intézkedések néhol kapkodóak, összehangolatlanok, csekély hatásfokúak. A kormányzati koordináció, és az egységes kezelés hiányát különösen a foglalkoztatási krízis helyzetek kapcsán állapíthatjuk meg.

Hiányoljuk a munkáltatói felelősséget, a tulajdonosi és menedzseri hozzájárulást az ügyek rendezéséhez. A válságból való kilábalás, a gazdaság és a foglalkoztatás növekedésének beindítása közös felelősségünk, amiből a munkaadóknak is ki kell venniük a részüket.

Nem tapasztalunk kedvező lépéseket az Európai Unió részéről sem. Az EU 15-ök, illetve a Kelet-, és a Közép-európai térségben megjelenő vállalkozások jelentős nyereségre tettek szert az elmúlt évtizedekben, ugyanakkor most magára akarják hagyni a térséget.

A válság kezelését és a növekedést egyidejűleg segítő programra van szükség. Ennek kezelése során

- meg kell őrizni a stabilizációs program eddigi eredményeit
- adóreformra, ezen belül a munkához kapcsolódó közterhek csökkentésére van szükség
- az intézkedéseknek segíteniük kell a foglalkoztatást, a munkahelyek megőrzését, a gazdaság növekedését.

A kormány tervezett intézkedéseinek eszközeivel, hatásaival több ponton nem értünk egyet, kifogásoljuk azokat, esetenként határozottan tiltakozunk ellenük:

I. A csomag a terheket alapvetően a munkavállalókra teszi, ezen belül is az átlagosnál alacsonyabb jövedelmű munkavállalókra. Kedvező helyzetbe hozza viszont az átlagnál magasabb jövedelműeket, és továbbra sem éri el az adózás alól kibújókat.

Személyi jövedelemadó módosítási javaslatról:

Az átlag alatti jövedelműek nettó keresete csökkenne az alsó adókulcs növelésével. A kafetéria rendszer bármilyen mértékű adóztatásával ezeket a juttatásokat csökkentett mértékben vagy egyáltalán nem kapják a továbbiakban. Legnagyobb mértékben őket érinti az ÁFA növelése is.

Az átlagos jövedelműek nettó keresete éves szinten kb.123.000 Ft-tal nő az alsó sáv feltolásával, ha ehhez még az adójóváírás kifuttatásának meghosszabbítását is hozzáadom,

akkor 12 %-os nettó emelkedést kapunk. Ekkora mértékű növekedésnek akkor örülnénk, ha a jelen helyzet a többleten való osztozkodásról szólna, és nem a megszorításokról. A megszorítások mellett viszont azt mondjuk, hogy az adójóváíráshoz ezen jövedelmi rétegnél most nem kellene hozzájárulni.¹

A magas jövedelműek megnyerik az alsó sáv feltolásából származó nettó jövedelmi növekedést, ami 16,3-6 %-os nettó növekedést, éves szinten nettó 221.000 Ft-nyi emelkedést jelent számukra. Ezen túl még a különadó eltörlése is szerepel a tervezetben, ami a 7,5 millió forintos jövedelmektől felfele további 4 %-os nettó jövedelemnövekedést eredményezne. Méltányosabb változást jelentene, ha az alsó sáv határa kevésbé emelkedne, vagy megfontolandónak tartunk egy közbülső adósáv bevezetését is. Semmiképpen nem kellene most a különadót eltörlölni.

Véleményünk szerint a terheket a teherviselőképesség arányában kell elosztani. Ennek leginkább a mostani tervezet ellentéte felelne meg: felül terhelni, alul enyhíteni. Az MSZOSZ továbbra is kiáll a progresszív személyi jövedelemadó mellett. A létminimum alatti vagy közeli jövedelmek nem terhelhetőek tovább. Válsághelyzetben semmi sem indokolja a 7,5 millió forint feletti éves jövedelmeket terhelő különadó eltörlését.

Az adóterhet nem viselő, legális járandóságokat ma divatos összemosni a láthatatlan, az adóelkerülő jövedelmekkel. Az igazi baj nem a létminimum alatti alacsony keresetekkel van és nem a legálisan adott adókedvezményekkel, mentességekkel.

A teherviselés kiszélesítését sem itt kell kezdeni, hanem az adóelkerülésekkel, a fekete gazdasággal.

Az SzJA változás hatása sem egyértelmű: a válság leküzdése érdekében fizetőképes keresletre van szükség. A tervezett intézkedés ezzel szemben a munkavállalók mintegy 80 %-a számára kedvezőtlen lenne, és csak a kisebb részüknek előnyös.

Javaslataink a kormány-előterjesztés módosítására:

1. az adókulcsok ne növekedjenek, cserébe az alsó sáv határát kevésbé emeljék fel. (nullszaldós)

vagy

2. amennyiben mégis felemelésre kerülnek a kulcsok, akkor az alacsony jövedelműek kompenzációja ne az adójóváírással, hanem 1%-os járuléksökkenéssel történjék. (Forrása: az adójóváírásra valamint a különadó megszüntetésére szánt összeg, tehát összességében nullszaldós.)

vagy

3. a kétkulcsos helyett kerüljön bevezetésre egy háromkulcsos adótábla 18-26-36 %-os kulcsokkal, és 1.700 – 3.000 e.Ft-os sávhatárokkal (nullszaldós)

¹ Az átlagkereset körül a munkavállalók kis része keres a keresetek eloszlását mutató görbe szerint. Így a ebben a sávban viszonylag kevés munkavállaló kerülne a kedvezményezetttek közé.

vagy

4. a kétkulcsos helyett kerüljön bevezetésre egy háromkulcsos adótábla 19-28-38 %-os kulcsokkal, és 1.700 – 3.000 e.Ft-os sávhatárokkal, különadó és adójóváírás változatlan marad, de a munkavállalók járuléka 1 %-kal csökken, (áh-szinten 100 Mrd Ft-os többletet eredményez, ez újabb – kb. 1,5 %-os járulékcsökkenés forrásául szolgálhat: 1% munkaadóknál, 0,5 % munkavállalóknál)

Adókedvezmények, mentességek:

Elutasítjuk a munkavállaláshoz kapcsolódó kedvezmények csökkentését. Az utóbbi évek fontos vívmányának tarjuk a kafetéria rendszerének elterjedését, a munkavállalók legfontosabb szükségleteinek kielégítését szolgáló kedvezmények érvényesítését (üdülés, melegétkezés, nyugdíj-egészség-előtakarékosság, stb.). Kiepültek – a vállalkozások számát és a foglalkoztatást bővítve - az ezeket az igényeket kiszolgáló intézmények (hazai turizmus, vendéglátás, gyorsétkezdék, magán-pénztárak), amelyek állami szinten nemcsak munkahelyeket, de jövedelemadó, forgalmi adó bevételeket is jelentenek.² A legális munkavégzéshez adható kedvezmények rendszere önmagában fontos eszköze a fekete-munka elleni fellépésnek is. Maguk a juttatások alapvetően fontosak az alacsony és átlagos keresetűeknek, akik enélkül nem étkeznének, nem üdülnek vagy nem előtakarékoskodnának. Az általában fix összegű juttatások annál jelentősebbek, minél alacsonyabb valakinek a keresete, ami a sokszor a létminimumot vagy a tisztas bér szintét el nem érő keresetek mellett rendkívüli fontosságúak.

5. Ragaszkodunk tehát a munka világához kapcsolódó kedvezmények teljes körének megtartásához. Vannak azonban olyan kedvezmények, mentességek, amelyek elvi alapon is támadhatóak, és nem a munka világához kapcsolódnak, ezeket javasoljuk megszüntetni (pl. a képviselői költségtérítések). (Forrása: lásd. 8. pontot)

Általános Forgalmi Adó:

6. Szükségesnek tartjuk, hogy a legfontosabb élelmiszerekre, a háztartási energiára és egyes munkaigényes szolgáltatásokra kerüljön bevezetésre egy kedvezményes kulcs (15 %), de minimálisan ne vonatkozzon rájuk az adóemelés. (Forrása: lásd. 8. pontot)

Járulékcsökkenés:

Azzal egyetértve, hogy a bérterhek magasak, és csökkenteni kell, a csökkentést megosztva kell végrehajtani a béren felüli és a béren belüli elvonásoknál. (2008-ban az átlagkereset szintjén a munkaadói bérterhek 33, a munkavállalói befizetések 38,4 % voltak a bruttó

² Téves az a kalkuláció, amely úgy számolja a kedvezmények megszüntetése révén várható bevételeket, hogy azokat a mai szinten „béresíti”. Attól, hogy közterheket kell utánuk fizetni, a munkáltatóknak nem lesz többletforrásuk a bruttósításhoz. Saját belső és független külső megkérdezések szerint munkáltatók többsége ez esetben lényegesen csökkenteni vagy egyszerűen megszüntetni készül a ma adómentesen adható járandóságokat. Veszteség tehát nemcsak a munkavállalókat érné, hanem a pluszbevétellel számoló államháztartást is.

bérhez képest!) A 2006-os stabilizációs csomagnál egyoldalú munkavállalói tehernövelés történt, ezért a terheket elsőként itt, a munkavállalóknál kell csökkenteni.

7. Az 5 %-os csökkentésből legalább 1 % a béren belüli járulékokból történjen.
(Hatása az áh-bevételekre nullszaldós. A munkaadók pedig nem veszítenek vele, mert a nettó növekedést „be tudják számolni” a béremelésekbe.)

Magánnyugdíjpénztárak

A magánnyugdíj-pénztárak jelentős veszteséggel kezelik a törvény által előírt mértékű befizetéseket tagjaik számára. Ez nemcsak a válság hatása, a megelőző években is zömében értékvesztés, de a jobb pénztáraknál is a remélt reál-hozamok elmaradása jellemezte gazdálkodásukat. Az önként vagy kötelezően belépők többsége kisebb nyugdíjra számíthat, amint amit az állami nyugdíjrendszerből kapott volna. Az átlépők miatt ugyanakkor a költségvetésnek évről évre jelentősebb pótlási kötelezettsége keletkezik (2009-ben meghaladja a 360 Mrd Ft-ot a ktsgv. pótlási kötelezettsége.)

8. Javasoljuk a magánnyugdíj-pénztári kötelező belépés megszüntetését, a visszalépés lehetőségének megteremtését.
(várható hatása kb. 150 Mrd Ft/év + a visszalépők összegyűlt megtakarításai)

II. Gazdaságpolitika, foglalkoztatás

A javaslatok több ponton ellentétesek a válság-kezelés meghirdetett, illetve a Brüsszel által javasolt céljaival, módjával.

A járulékcsoökkentés olcsóbbá teszi ugyan a foglalkoztatást (más szóval leértékeli a magyar munkaerőt), de munkahelyet teremteni vagy legalizálni még egy 10 %-os tehercsökkentéssel sem lehet.³ Egy vállalkozás akkor alkalmaz új munkaerőt (legalizálja, vagy tartja meg), ha megrendelése van, és a tevékenységét finanszírozni tudja.

A válság kezeléséhez gazdasági oldalról tehát elsősorban elérhető hitelre van szükség (kitermelhető kamatszinttel), valamint megrendelésekre és fizetőképes keresletre. A kilábalás további feltételei az osztársadalmi fellépés, egy elfogadott gazdaságpolitikai program, valamint az államháztartási, külkereskedelmi és pénzügyi egyensúlyhelyzet.

Az országot meg kell védeni külső pénzügyi kalandorok spekulációitól. Ehhez -

9. a társadalmi hatásokat is felmérve - mielőbb ki kell tűzni az euró-csatlakozás dátumát, és be kell lépni az ERM II. rendszerbe.

³ A kormány-előterjesztés és a reformszövetség indoklása szerint azért van szükség a járulékcsoökkentésre, mert a régióban nem vagyunk versenyképesek. Ennek ellentmondanak az OECD bérköltség-adatai. Eszerint mindhárom másik Visegrádi ország bérköltsége mára magasabb a magyarénál vásárlóerő-paritáson. (Az utóbbi két év dinamikus szlovák bérnövekedésével ők is megelőztek minket, a csehek és lengyelek évek óta előttünk járnak.) Az Eurostat adatbázisában csak 2007-es évre állnak rendelkezésre adatok, de ezek is alátámasztják bérköltségbeni lemaradásunkat. Eszerint euróban már két éve alig maradt el a magyar havi bérköltségtől a szlovák, azóta pedig az éves növekedési ütem több mint kétszerese volt, tehát a számolt valutaparitásos bérköltségadat is ugyanazt mutatja.

Nem tartható fenn a Jegybanknak a mindenén kívülálló, a gazdaság szempontjait figyelembe nem vevő politikája. Nem segíti az ország érdekeit az a magatartás, amely nem avatkozik be az irreálisan túlértékelt forint esetén a vállalkozások érdekében. Amely olyan mértéken tartja az alapkamatot, hogy azáltal kitermelhetetlen lesz a reálkamat, a vállalkozások nem tudnak tevékenységükhöz szükséges forrásokhoz hozzájutni, az államháztartás pedig olyan állampapír-kamatszinten adósodik el, hogy az egy későbbi finanszírozási krízist teremt.

10. Meggyőződésünk, hogy a válság kezelésében a bankoknak is tevékeny részt kell vállalniuk.

Nemcsak a bankmentésnél kell sorban állni, hanem a terhekből is részesedni kell. Át kell tekinteni a bankok működésének szabályozását is annak érdekében, hogy a vállalkozói és a lakossági hitelek tisztességes szerződési és kamatfeltételek mellett lehessen felvenni, megszűnjön az egyoldalú szerződésmódosítás lehetősége, valamint az irreális magasságú különbség a betéti és hitelkamatok között.

A munkavállalók szempontjából kiemelt célként kezeljük a foglalkoztatás megtartását illetve bővítését.

A válságkezelés céljával, irányával ellentétes minden olyan intézkedés, amely veszélyezteti a foglalkoztatás fenntarthatóságát, mesterségesen csökkenti a fizetőképes keresletet. Ilyenek a munkavállalók döntő többségének nettó, elkölthető jövedelmét csökkentő SZJA-elképzelések (adókulcs-emelés), és ilyen a mentességek, kedvezmények megvonása, szűkítése is. Liberális közgazdasági köröknek is észre kell venniük, hogy a vállalkozásokat nem lehet megsegíteni az amúgy is alacsony jövedelmű legális munkavállalók tönkretétele árán. A munkaadók a munkavállalók nélkül nem termelnek profitot és nem tudnak versenyképesek lenni.

11. A munkavállalók legfontosabb érdeke, hogy munkahelyük legyen. Támogatunk tehát minden olyan intézkedést, amely a foglalkoztatás megtartását vagy növelését célozza. Határozottan ellenzünk viszont minden olyan intézkedést, amely a legális foglalkoztatásra negatívan hat, ilyenek többek között az üdülési jegyek és az étkeztetés adómentességének a megszüntetése.

12. Nemcsak munkavállalói de hosszútávú államháztartási érdek is az öngondoskodás erősítése. Mindenképpen ragaszkodunk ahhoz, hogy megmaradjanak a nyugdíj-és egészséggpénztárakhoz kapcsolódó kedvezmények.

III. Szociális ellátások, nyugdíj

13. A szociális juttatások jövedelem szerinti differenciálását és foglalkoztatást ösztönző megoldások bevezetését elfogadhatónak tartjuk, de szükséges a szociális ellátó rendszerek teljes áttekintése.

14. A 13. havi nyugdíjjal tervezett lépések véleményünk szerint további igazságtalanságokat szülnek, ami később újabb korrekció igényét veti fel. A nyugdíjrendszer problémáival kapcsolatban a korhatár-emelés felvetése önmagában kevés. Az MSZOSZ véleménye szerint ezt egy átgondolt, egyeztetett, hosszútávú és

minden elemére kiterjedő nyugdíjreform keretében lehet napirendre tűzni, amely arányosan figyelembe veszi a korhatárt, a ledolgozott időt és a befizetett járulékokat is.

IV. További, a reformszövetség javaslataihoz kapcsolódó megjegyzések:

- SZJA sávhatár 5 M Ft-ra (később 15 M Ft-ra) emelésével kapcsolatban fokozottan érvényes a 3 M-Ft-tal kapcsolatos megjegyzések. Határozottan ellenezzük az egykulcsos SZJA-törekvéseket, és kiállunk a progresszív személyi jövedelemadó fenntartása mellett!
- A járulékcsoökkentésnek nemcsak forrás-oldala van, a járulékok meghatározott finanszírozási célt szolgálnak. A járulékcsoökkentés forrását adóoldalról ezért csak bizonyos határig lehet megvalósítani. A nyugdíj- és egészségkasszának fenn kell tartani a működő ill. fizetőképességét! A Reformszövetség javaslata (5+3+2%) már ütközik ezzel a határral.
- A tételes eho ugyan alapvetően munkaadói kérdés, de szakmailag negatívan kell értékeljük a foglalkoztatás szempontjából. Az abszolút mértékű járulék ugyanis alacsonyabb jövedelmeknél magasabb arányú elvonást jelent. A foglalkoztatás megőrzése ill. bővítése szempontjából pedig kritikus helyzetben éppen azok a rétegek vannak, akiknek alacsonyabb a keresete (szakképzetlenek, fogyatékkal élők, romák, stb.). Az alacsony kereseti szinteken mesterségesen megdrágított foglalkoztatás ellene hat a foglalkoztatási céljainknak.
- Nem támogatunk olyan intézkedéseket, amelyek a ma legálisan adózók csoportjait újra az adózás elkerülésére készítetik (EVA, EKHO, tételes átalányadó megszüntetése), ezek elvi alapú megszüntetéséről (mivel a bérből élőkkel szemben is indokolatlan előnyt jelent) hosszabb távon lehet tárgyalni, ha mellé tudunk tenni az adómorált lényegesen javító intézkedéseket.
- Elfogadhatatlan az adójóváírás megszüntetése. Az adójóváírás elsősorban a munkavállalók költségátalányaként került bevezetésre. Másik funkciója a null-kulcs kiváltása volt: azért az adójóváírást támogatjuk a null-kulcs ellenében, mert az abszolút mértékű jóváírás annál nagyobb mértékben hagy a munkavállalónál elkölthető jövedelmet, minél alacsonyabb a keresete (minél inkább alatta vagy közelében van a létminimumnak).

A Reformszövetség anyagai – melyeket a munkaadói oldal sajátjaként terjesztett elő – zömében közgazdasági alapigazságokat tartalmaznak, és nem adnak választ az ország valós problémáira, így a válságból való kilábalásra sem. Hiányoljuk a munkáltatói felelősséget, a tulajdonosi és menedzseri hozzájárulást az ügyek rendezéséhez. A válságból való kilábalás, a gazdaság és a foglalkoztatás növekedésének beindítása közös felelősségünk, amiből a munkaadóknak is ki kell venniük a részüket.